

מֵרֶז שֵׁר הַתּוֹרָה

עֲשָׂרִים וְחֲמֹשֶׁה סְפֻרִים

מִמְסַכֶּת חַיֵּי הַמְּכֻלָּאָה שֶׁל מֶרֶן שֵׁר הַתּוֹרָה,

פֶּאֶר הַדּוֹר וְהַדְּרוֹ הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל

רַבֵּנוּ **שְׂמֵרְיָהוּ חַיִּים יוֹסֵף קֶנִּיבְסְקִי** שְׁלִיט"א

בְּלוֹוֵי אֵיזוֹרִים מְרֻהֲבִים

מאת הרב אברהם אוהיון

ציורים: תמר צייטלין

עריכת לשון: הרב שאול עובדיה פתיה

תָּכֵן עֲנִינִים

- 10 הכּאָבִים שְׁנַעְלָמוּ.
- 12 מְעִיל לְסֶפֶר תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה.
- 14 הַיּוֹם אֵין נְחָשִׁים?
- 16 מָה חֶפֶשׁ רַבִּי חַיִּים מְחוּץ לְדֶלֶת?
- 18 סִיּוּם מְסַכֶּת מִתּוֹךְ שָׁנָה.
- 20 "בְּבִנֵי בָרַק לֹא יִפְלוּ טִילִים!"
- 22 רַמַּת גֵּן זֶה לֹא בְּנֵי בָרַק!
- 24 כָּל הַתּוֹרָה בְּשָׁלוֹשׁ דְּקוֹת!
- 26 מְנַגֵּנָה שֶׁל אֶהְבֵּת תּוֹרָה.
- 28 הֵיכֵן אֲרַבַּעַת הַמִּינִים!?
- 30 לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּכֶתֶת הַמְּכִינָה.
- 32 "וְהָ יַעֲזוֹר שֶׁתִּמְצָא כֶּסֶף"
- 34 דְּמוּת שֶׁל עֵז מוֹפִיעָה עַל מְצָחוֹ"
- 36 הַמְּחַשָּׁה מְשָׁמִים.
- 38 הַחֲתָן שְׁנַעְלָם.
- 40 חָבֵל עַל כָּל רָגַע.
- 42 עַדִּיפָה הָעֲנִיּוֹת.
- 44 מִי יִגַּשׁ רֵאשׁוֹן?
- 46 יְלָדֵי שׁוֹנָם.
- 48 רַחֲמִים אֵף לְבַעֲלֵי חַיִּים.
- 50 מְעַלֵּת הַקְּבִיעוֹת.
- 52 שָׁנָה שֶׁל חֶסֶד.
- 54 הַקְּפָדָה עַל הַלְּכוֹת מְבִיאָה עֲשִׁירוֹת.
- 56 גְּשָׁמִים בְּקִיץ.
- 58 נְגַעִים בְּעֵבוֹר שְׁעָרוֹת.

עריכת לשון:
הרב שאול עובדיה פתיה
ומירי הילסון

הגהות לשון וניקוד:
יהודית הירשמן

הגהות לשון ותוכן:
נעמי נפרשטק

ציורים:
תמר צייטלין

עימוד ועיצוב:
שרה איטח

ניהול גרפי:
אברהם אוהיון

© כל הזכויות שמורות

הודיה • בן דוד
להוצאה לאור
ספרי הודיה בן דוד
050-92-000-31

נדפס בישראל אלול תשע"ה
אין להעתיק או להפיץ ספר זה
או קטעים ממנו בשום צורה
ובשום אמצעי אלקטרוני או מכני
לרבות צילום והקלטה
ללא אישור בכתב מהמוציא לאור

Printed in Israel

סטודיו "יקרות"
מציע שירותי הוצאה לאור
מקצועיים ברמת גימור גבוהה:
כתיבה, הקלדה, עריכה, עריכת לשון, הגהות, ניקוד,
עימוד, עיצוב עטיפה, עיצובים גרפיים והדפסה.
לקבלת הצעה 050-4164500

להזמנת כל ספרי
הרב אברהם אוהיון
ולמשלוחים
בכל רחבי הארץ:
050-4164-500

הקדמה להורים

מקומיה, ושם קבל תורה מפיו של הגאון הגדול, רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל.

על התמדתו העצומה של **מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה** תעיד העבדה, כי בגיל שש עשרה ערך את סיום הש"ס הרביעי שלו, גמרא, רש"י ותוספות!

את שנותיו בישיבה גדולה עשה מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה בישיבת לומז'ה בפתח תקוה, ושם נמנה על מקורביו של המשגיח הצדיק, רבי אליהו דושניצר זצ"ל.

ביום ז' בכסלו תשי"ב נשא מֶרֶן לַאֲשֶׁה אֶת הַרְבֵּנִית הצדקנית מרת בת שבע, בתו של מֶרֶן פּוֹסֵק הדוה, הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל. בתחלה התגורר מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה בפתח תקוה, ולאחר כמה חדשים קבע את מקום משכנו בבני ברק.

מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה חי בצמצום ובפשטות. את הדירה היה, שברחוב בלוי, חלק עם שלושה זוגות נוספים. לכל זוג היה חדר משלו, והמטבח היה משותף לכל הזוגות.

כל הארבעה, אגב, נודעו לימים כתלמידי חכמים מפרסמים ובעלי שעור קומה עצום, הלא הם: הגאון רבי נסים קרליץ, הגאון רבי עמרם זקס, הגאון רבי דב ויינטרויב ומֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה.

בעבור תקופה העתיק **רבי חיים** את מעונו לדיירתו ברחוב אור החיים, שם נקשר בקשרי ידידות עמקים עם הגאון רבי פנחס שרייב, לימים גאב"ד אשדוד. בדירה זו התגורר עמהם גם מֶרֶן הַסְטִיפֶלֶר זצ"ל.

רבי חיים למד במשך שנים בכולל 'חזון איש', ומאז ומתמיד הצטין בהתמדה ובשקיעות בלמוד עד כלות הנפש. כאשר נפטר אביו הגדול, בכ"ג באב שנת תשמ"ה, קרא עליו מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה בהספדו: "הניח בן כמותו!"

"**מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה**" הוא מקצת ספור חייו של האדם הגדול בענקים, המתמיד העצום, מֶרֶן הַגְּאוֹן הַגְּדוֹל, שַׁר הַתּוֹרָה וְהִירָאָה, **רבי חיים קניבסקי שליט"א**.

מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה נולד בשנת תרפ"ח בפּיִנְסֵק שְׁבִפּוֹלִין, בן בכור לאביו הגדול, רבי יעקב ישראל קניבסקי, הסטיפלה, ולאמו מרת פעשא מרים, אחותו הצעירה של ה'חזון איש'.

ביום הפילה נקרא מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה בשם סבותיו הגדולים, רבי שמריהו יוסף קרליץ ורבי חיים פרץ קניבסקי, ונקרא שמו בישראל **שמריהו חיים יוסף**.

עד גיל שש הסתופף שמריהו יוסף חיים תחת כנפי אביו הגדול. מפיו קבל תורה בטהרתה, ועל ברפיו התגדל בקדשה וביראה.

אולם אז שמה משפחת קניבסקי פעמיה לארץ ישראל. במשך תקופה ארפה הטלטלו בני המשפחה בדרכים, עד שבתחלת חדש ניסן של שנת תרצ"ד דרכו רגליהם על אדמת ארץ הקודש.

בתחלה התגוררו הסטיפלר ומשפחתו בעיר בני ברק, בביתו של מֶרֶן ה'חזון איש' זצ"ל, עד שנמצאה להם דירה בגבעת רקח ליד הדיוד הגדול.

באותה תקופה נשלח שמריהו חיים יוסף לתלמוד תורה "רבי עקיבא מרכז", כאשר במקביל המשיך ללמוד עם אביו גמרא עד הגיעו לגיל בר מצוה.

כבר משחר נעוריו נודע מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה בכח התמדתו הנדיר ובאהבתו העזה לתורה. בגיל עשר נכנס ללמוד בישיבת 'תפארת ציון', שדודו ה'חזון איש' נמנה על

אמירתו זו של מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה את חותמה על גדלותו של מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה, והצטרפה לאמירה נוספת מפיו, כי רבי חיים "הוא הכי גדול מה שיש לנו בעולם, שיודע את התורה כלה"...

ידועה היא הנהגתו של **מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה**, לברח מן הכבוד כמפני אש. כאשר נתבקש **מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה** להצטרף למועצת חכמי התורה, סרב לכה הן מפני הכבוד הפרוץ בפניו, והן בטענת "חשקה נפשי בתורה".

ואכן, בקיאותו המבהילה של **מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה** בכל חדרי התורה ידועה בכל העולם, ואין לה אח ורע. הבבלי והירושלמי, הספרא והספרי, הזוהר וכל המדרשים, ה'טור' וה'בית יוסף', מֶרֶן ה'שילחן ערוך' ונושאי כליו, הכל פרוש לפניו כשמלה, ודעתו הבהירה משוטטת בנבכי ים התלמוד כקברניט מיומן המנוט בין גלי הים.

ובנוסף לבקיאותו העצומה ולהתמדתו הבלתי פוסקת בתורה הקדושה, זכה מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה לחבר ולהוציא לאור עולם ספרים רבים, ביניהם: **'שונה הלכות'** - קצור פסקי המשנה ברורה בתוספת דעת ה'חזון איש', **'שערי אמונה'** - חידושים על משניות זרעים, **'דרך אמונה'** - על הלכות זרעים ברמב"ם, **'דרך חכמה'** - הלכות קדשים ברמב"ם, **'שקל הקדש'** - פרוש על הלכות שקלים וקדוש החדש לרמב"ם. **'ארחות ישר'** - לקוט דברי מוסר מהראשונים והאחרונים, **'קרית מלך'** - ציני מקורות על משנה תורה לרמב"ם, **'שיח השדה'**, **'נחל איתן'**, **'בריאת דמלאכת המשכן'**, **'טעמא דקרא'**, **'בשער המלך'**, **'ישוב הדעת'**, **'למכסה עתיק'** ועוד ועוד.

זכינו לגעת בשולי אדירתו של מֶרֶן שַׁר הַתּוֹרָה, ומוכן לכל כי איננו מתפירים להקיף את עצם קומתו הגדולה והאדירה. יהי רצון שיהיו ספורים מפלאים אלה נר לרגלינו ולרגלי ילדינו, לגדלם

על אדני התורה ואהבת התורה, יראת ה' טהורה ושאיפה עצומה לשתות ממי ים התורה.

וכאן המקום להודות לבנרא עולם על שסיע בידי עד הלום, ובפרט בכל הקשור במישרין ובעקיפין לחינוך ילדי ישראל ברוח ישראל סבא. כמה אקדים ה', אכף לאלקי מרום, על כל הטובה אשר גמלני עד כה?

ראשית, אשגר מלות ברכה והפרת הטוב לעורכי הלשון החשובים והידועים בדרפם היחודית והמקצועית ובחן מיחה, ידידי ורעי הרה"ג **שאול עובדיה פתיה** והגב' **מירי הילסון** תחי! כמו כן, אודה למגיהת הלשון ומשפרת התכן המקצועית הגב' **נעמי נפרשטק** תחי! תודה מיחדת מקרב לב נתונה לצירת בידי אמן הגב' **תמר ציטלין**, על ציורי הספר והעטיפה המלאים בחן מיחד ובאיכות שאינה מתפשרת. ועל אשר סיעה ומסיעת תדיר בכל שלבי יצירת הספר בעצותיה המחכימות והקולעות אל המטרה. חפנים של תודה והערכה לנקדנית והמגיהה המקצועית, הגב' **יהודית הירשמן**. בן אודה למעצבת והגרפיקאית ביד אמן, הגב' **שרה איטה** על עצוב ועמוד הספר מתחלתו ועד סופו ועל עצוב העטיפה מלאכת מחשבת ורבת חן. וכן על הערותיה והארותיה בכל ענייני הספר.

אחרית דבה, אודה לרעיית הנכבדה והחשובה, אשת חיל עטרת בעלה, מרת **נעמה** תחי! אשר היא כדבר המעמיד לכל מלאכת הקדש, משלה אני פועל, ממנה אני שואב את כחותי, ולה אני חב את הכרת תודתי, כי לולא סיעה התמידי בכל המפעל הגדול הזה, לא יכלתי לברך על המגמר של שום יצירה, ולפיקה - שלי ושלכם, שלה הוא. יזכנו ה' לחיים ארכים ומתקנים ולראות נחת מכל עמלנו, אמן.

אנחנו באה הילסון
אברהם אהרון

הכּאבים שְׁנַעְלָמוּ

מעשה הבא ארע בשמחת תורה של שנת תשנ"ח, באמצע אמירת ההלל. הגאון רבי נתן איינפלד חש בכאב ברגלו השמאלית. הכאב הלך והתעצם, עד כדי כך שבסיומה של התפלה לא יכול היה לצעד על רגלו. לביתו הובילוהו בכסא גלגלים. הכּאבים התחזקו, וכל נגיעה ברגל גרמה לו ליסורי תּפּת.

במוצאי החג הגיע רבי נתן אל בית החולים, והרופא שבדק אותו רשם הפניה לצלומים. הבשורה הרעה הגיעה לאלתר. ברגלו של רבי נתן אבחנה המחלה הנוראה. שבור ורצוף פנה רבי נתן להועץ ברופאים מלמדים, כאשר במקביל הוא שולח אל רבי חיים, שייתפלל לרפואתו. אחד הרופאים טען כי אין מדבר במחלה הנוראה, אך בכל מקרה, יש צורך בטפול הולם, בזריקות ובמשככי כאבים במשך חדש וחצי, ולאחר מכן יש צורך בטפול פיזיותרפי במשך שנה שלמה. שבוע חלף משמחת תורה, ורבי נתן היה מטל במטתו מבלי יכלת לזוז. ביום חמישי יצאה רעינתו לקניות לכבוד שבת, ורבי נתן בקש ממנה שתנעל את הדלת מבחוץ, מכיון שהוא אינו מסגל לגשת אל הדלת. ולפתע, נשמעו נקישות רמות. "מי שם?" שאל רבי נתן, "זה אני, אפשטיין!" נשמעה התשובה מפי נאמנו של רבי חיים, "הרב נמצא למטה במוכונית, הרב רוצה לעלות לבקר אצלכם!" רבי נתן דדה מוטטתו, מחפש אחר מפתח, אך חפושיו העלו חרס. ובינתיים, הגיע רבי חיים אל הדלת. הבקור התנהל משני עברי הדלת. רבי נתן זועק בדמעות: "רבנו, יש לי יסורים נוראים", ורבי חיים מברך: "רבי נתן, רפואה שלמה! רפואה שלמה!" הרב עזב את המקום, ורבי נתן עקב אחריו בעיניו מן המרפסת. ואז, כאשר שב אל הבית, הבחין רבי נתן, כי הוא צועד על שתי רגליו! "האמנם?!" קפא על מקומו. הוא נסה בזהירות להשעין את כבד גופו על רגלו השמאלית, ולא חש אפלו במעט כאב... הוא משש בחשש את הרגל, ומאומה... הכּאבים נעלמו כלא היו! כאשר שבה רעינתו אל הבית, פעבור זמן קצר, מצאה אותו מרקד באשה. "אני משלים את הרקודים של שמחת תורה!" הכריז... ומה היתה תגובתו של רבי חיים? ובכן, רבי חיים נענה בבטול: "ומה הפלא? והלא זו גמרא מפורשת, שלא תהא ברפת הדיוט קלה בעיניך..."

מְעִיל לְסֵפֶר תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה

אהגאון רבי חיים קרייזוירט, אב"ד אנטוורפן שבבלגיה, עמד בקשרי ידידות עמוקים עם הגאון רבי חיים. השנים נהלו ביניהם חלופת מכתבים ענפה, וחדדו זה את זה בדברי תורה.

שנה אחת בקר רבה של אנטוורפן בארץ הקדש. הוא בקר בבתייהם של גדולי ישראל, ובין היתר עלה גם למעונו של הגאון רבי חיים.

על רשמי הבקור ספר בשונו לאנטוורפן. "בבקור זה", ספר רבה של אנטוורפן בהתרגשות למקורביו, "זכיתי לרכש מעיל לספר תורה!"

"מעיל לספר תורה?!" תמהו המקורבים, "וכי עבור כך צריך לנסע עד לארץ הקדש? הלא גם באנטוורפן יש ספרי תורה לרב, ואפשר לרכש להם גם כאן מעילים מהדרים ויפהפיים..."

אך רבי חיים הניף ידו בבטול. "איני מדבר על מעיל לספר תורה שבכתב! אני מדבר על מעיל לספר תורה שבעל פה!"

תמיהתם של המקורבים גברה שבעתים. "מעיל לספר תורה שבעל פה? מאי משמע?!"

והרב פתח וספר: "כאשר סרתי למעונו של הגאון רבי חיים קניבסקי, שוחחתי עמו בדברי תורה, פנים אל פנים, ונדהמתי למראה עיני ולמשמע אזני. התורה כלה, על כל חלקיה, פרושה בפני רבי חיים קניבסקי כעל כף ידו. גמרא ומדרש, בבלי וירושלמי, ספרא וספרי, תוספתא ומכילתא, אגדה והלכה, 'טור' ו'שולחן ערוך'. הכל בכל מכל כל, אצור במחו בבהירות מפלאה ובעמקות עצומה!"

"התרגשתי כל כך", ספר הרב קרייזוירט, גאון עצום מצד עצמו, "עד שפניתי לרב קניבסקי ובקשתי את רשותו לרכש עבורו פראק חדש!"

"כמוכן, הרב קניבסקי התנגד נחרצות. הוא טען שאין לו צורך בכך, ושאלו הם מותרות, אך אני התחננתי והתעקשתי, בקשתי ממנו שייעשה עמי חסד ויתיר לי לקנות עבורו את הפראק".

"ואכן", ספר הרב קרייזוירט ועיניו זהרו, "מבקשי עלה בידי. הרב קניבסקי התרצה, ואני יצאתי לאחת החניות שבבני ברק ורכשתי עבורו פראק מהדר ואיכותי".

"אמרו נא אתם!" קרנו פניו של הרב קרייזוירט, "האם אין זו הלבשת מעיל לספר תורה שבעל פה? הרב קניבסקי הוא ספר תורה שבעל פה! ואני זכיתי להלבישו במעיל מפאר!..."